

Załącznik do uchwały Nr V/31/2024
Rady Powiatu w Brodnicy
z dnia 10 września 2024 r.

**PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
DOMOWĄ
NA LATA 2024 - 2027**

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	3
2.	Podstawy prawne programu	3
3.	Cele i zakładane rezultaty programu	4
1.	Cele programu	4
2.	Zakładane rezultaty programu	5
4.	Realizacja programu	6
1.	Realizator programu	6
2.	Kwalifikacje osób prowadzących program	6
3.	Partnerzy programu	6
4.	Adresaci i sposób rekrutacji do programu	7
5.	Czas i miejsce realizacji programu	8
6.	Sposób realizacji programu	9
7.	Metody i formy realizacji programu	11
8.	Zakres tematyczny i dokumentacja do programu	11
5.	Ewaluacja i monitoring Programu	13
6.	Sprawozdawczość	14
7.	Źródło finansowania programu	14

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, poz. 834), pojęcie **przemocy** definiowane jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (osoba wymieniona w art. 2.1 pkt. 2 a-h), w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej podkreśla, iż władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie, poszanowanie ich praw i wolności oraz zwiększać skuteczność przeciwdziałania przemocy domowej, w przypadku wystąpienia przemocy, gdzie podstawowe prawa człowieka są naruszane, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Przeciwdziałanie przemocy domowej obejmuje działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc domową. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy. Jedną z form oddziaływań skierowaną do osób stosujących przemoc jest program psychologiczno-terapeutyczny, który ma na celu zmianę wzorców zachowań i postaw uczestników programu. Program psychologiczno-terapeutyczny jest obok realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, Programu korekcyjno- edukacyjnego programem skierowanym do osób stosujących przemoc domową.

Istotą programu jest realizacja celów terapeutycznych, które umożliwią zwiększenie samoświadomości, umiejętności samoregulacji oraz wpłyną na zmianę dotychczasowych postaw i zachowań, które pozwolą na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym.

2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Realizacja programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową wynika z ustawowych zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

- 1) art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, poz. 834);
- 2) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166);

- 3) Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1164);
- 4) Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 ustanowionego Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 roku (M.P. z 2023 roku, poz.1232), tj. Kierunkiem działań określonym w pkt 3.4. *„Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów psychologiczno-terapeutycznych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej”* oraz załącznikiem nr 1 *„Wydatki z budżetu państwa na lata 2024-2030 w związku z uchwaleniem Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej”*.

Rozporządzenie w sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy określają również kwalifikacje osób prowadzących program i wzory zaświadczeń o zgłoszeniu się do uczestnictwa i o ukończeniu programu.

3. CELE I ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

1. Cele programu

Najważniejszym celem programu jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem poprzez nabycie wiedzy i umiejętności alternatywnych zachowań oraz kształtowanie nowego stylu życia bez zachowań przemocowych, kształtowanie relacji opartych na partnerstwie i wzajemnym szacunku, mające doprowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa oraz poprawy funkcjonowania rodziny borykającej się z problemem przemocy. Zgodnie z obowiązującymi standardami tworzenia programów psychologiczno-terapeutycznych, powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym krzywdzeniem możliwe będzie dzięki osiągnięciu celów szczegółowych:

- 1) wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- 2) zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych;
- 3) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- 4) nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością;
- 5) poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych;

- 6) nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy;
- 7) rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich;
- 8) pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania;
- 9) diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu;
- 10) wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

2. Zakładane rezultaty programu

Zakłada się, że realizowany Program psychologiczno - terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową doprowadzi do zmiany postaw i zachowań uczestników, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy domowej.

Przewidywane efekty realizacji Programu:

1. zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie;
2. uświadomienie uczestnikom osobistej odpowiedzialności za zachowania przemocowe wobec rodziny;
3. wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie;
4. wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych.

Ponadto:

1. nabycie umiejętności właściwej komunikacji;
2. zdobycie wiedzy w obszarze negatywnego zjawiska przemocy domowej;
3. nauczenie się właściwego wyrażania emocji bez użycia agresji;
4. poznanie siebie w kontaktach interpersonalnych w kontekście osobistych zasobów i blokad;
5. nabycie umiejętności budowania nowych, pozytywnych relacji w związku małżeńskim, partnerskim i rodzinie;
6. określenie własnych pomysłów na odnajdywanie się w relacjach w związku małżeńskim, partnerskim i rodzinie;
7. dokonanie zmiany obrazu siebie poprzez pracę nad sobą;
8. zbudowania poczucia bezpieczeństwa.

Wskaźniki oceny programu

1. Liczba osób, które rozpoczęły program;
2. Liczba osób, które przerwały program;
3. Liczba osób, które ukończyły program;
4. Liczba osób, które ukończyły program i ponownie dopuściły się zachowania przemocowego.

4. REALIZACJA PROGRAMU

1. Realizator programu

Realizatorem programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, zwane dalej PCPR, którego zadaniem jest:

- 1) Nadzór nad realizacją programu;
- 2) Rekrutacja uczestników;
- 3) Obsługa finansowa programu;
- 4) Monitoring i ewaluacja programu.

W celu realizacji programu PCPR zatrudni na podstawie umowy cywilnoprawnej lub umowy o świadczenie usług osobę prowadzącą oddziaływania psychologiczno - terapeutyczne, zwaną dalej prowadzącym/mi.

2. Kwalifikacje osób prowadzących program

Zgodnie z §5.1 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. 2023, poz. 1166).

1. Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową są prowadzone przez osoby:
 - 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika lub resocjalizacja, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, lub
 - 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia lub pedagogika lub na, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, kierunku resocjalizacja, lub
 - 3) będące terapeutami lub psychoterapeutami.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
3. Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

3. Partnerzy programu

Partnerami realizatora programu, w szczególności w zakresie rekrutacji, realizacji i monitoringu programu będą instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej, stykające się z osobami stosującymi przemoc domową:

- 1) Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące w mieście i gminach na terenie powiatu brodnickiego;
- 2) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu brodnickiego;

- 3) Komenda Powiatowa Policji w Brodnicy;
- 4) Prokuratura Rejonowa w Brodnicy;
- 5) Sąd Rejonowy w Brodnicy III Wydział Rodzinny i Nieletnich;
- 6) Rodzina uczestników;
- 7) Inne osoby i instytucje uczestniczące w sprawie.

Skuteczna i efektywna realizacja programu psychologiczno -terapeutycznego wymaga ścisłej współpracy z ww. instytucjami.

4. Adresaci i sposób rekrutacji do programu

Adresatami niniejszego programu są:

- 1) osoby stosujące przemoc, które wyrażają gotowość do osobistej pracy psychologiczno-terapeutycznej w obszarze zmiany postaw i zachowań w relacjach z bliskimi;
- 2) osoby skierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przemocy domowej, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności;
- 3) osoby skierowane przez zespoły interdyscyplinarne objęte procedurą Niebieskiej Karty;
- 4) osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje, organizacje;
- 5) odbiorcami programu mogą być również rodzice niewydolni wychowawczo lub rodzice, którzy mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni w wyniku zaniedbań i niewypełniania funkcji rodzicielskich;
- 6) osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień;
- 7) pary małżeńskie/partnerskie, których relacja miała charakter przemocowy, a które wykazują pozytywną motywację do pracy nad korekcją/rozwojem relacji rodzinnych.

Warunkiem przyjęcia do programu jest:

- 1) przyznanie się osoby do stosowania przemocy domowej;
- 2) pomyślna kwalifikacja uczestnika do programu poprzedzona indywidualnym spotkaniem diagnostycznym, w ramach którego dokonywane jest wstępne rozpoznanie diagnostyczne dotyczące m.in. sytuacji rodzinnej, zawodowej, rodzaju stosowanej przemocy. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności, gdy zachowanie uczestnika wskazuje na zaburzenia osobowości typu borderline lub dysocjacyjne, obniżoną zdolność do rozumienia lub inne niepokojące objawy utrudniające nawiązanie kontaktu wykonuje się diagnozę pogłębioną. Diagnoza pogłębiona obejmuje m.in. historię relacji, w których występuje przemoc, historię interwencji związanych z przemocą, doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków, historię zachowań przemocowych;
- 3) podpisanie kontraktu oraz zobowiązanie się osoby do systematycznego uczestniczenia w spotkaniach.

Uczestnicy programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania zasad, w nim zawartych. Nie przestrzeganie zasad zawartych w kontrakcie, może spowodować wykluczeniem osoby z uczestnictwa w programie.

Uczestnikami programu nie mogą być:

- 1) osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości pogranicznej;
- 2) osoby chore psychicznie i z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych z wyłączeniem osób po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie spotkania diagnostycznego, prowadzonego w ramach konsultacji indywidualnych.

Rekrutacja:

Rekrutację do programu prowadzi PCPR w oparciu o:

- 1) rozpowszechnianie informacji o możliwości przystąpienia do programu, o jego istocie i sposobie realizacji poprzez ogłoszenia na stronie internetowej PCPR, broszury/ulotki;
- 2) współpracę z instytucjami m.in.: zespołami interdyscyplinarnymi funkcjonującymi w gminach na terenie powiatu brodnickiego, ośrodkami pomocy społecznej, Komendą Powiatową Policji w Brodnicy, Prokuraturą Rejonową w Brodnicy, Sądem Rejonowym w Brodnicy poprzez przekazywanie informacji o realizacji programu.

Podstawą zapisania do programu jest złożenie przez osobę Kwestionariusza Zgłoszeniowego do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Osoby kierowane do udziału w programie przez sądy lub zgłaszające się dobrowolnie, a nie mogące w nich uczestniczyć na terenie powiatu z uwagi na rozpoczęcie bądź zakończenie programu mogą być skierowane do podmiotu realizującego program na terenie innego powiatu.

5. Czas i miejsce realizacji programu

Uruchomienie programu psychologiczno - terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w danym roku będzie zależne od liczby osób skierowanych i wytycznych Wojewody w tym zakresie. W ciągu roku kalendarzowego zakłada się przeprowadzenie co najmniej jednej pełnej edycji programu. Zajęcia w ramach programu odbywać się będą na terenie Powiatu Brodnickiego, w pomieszczeniach zajmowanych przez PCPR – poza godzinami pracy lub innym miejscu wynajętym na ten cel, w którym nie udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w ramach otrzymanej dotacji.

6. Sposób realizacji programu

Program psychologiczno - terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową skierowany jest do pełnoletnich kobiet i mężczyzn. Udział w programie jest bezpłatny.

Założenia merytoryczne programu

- 1) Program realizowany będzie w cyklu rocznym;
- 2) Rodzaj spotkań: spotkania indywidualne, małżeńskie/partnerskie/rodzinne, grupowe;

Realizacja programu przebiegać będzie w zależności od specyfiki uczestników, w tym szczególnie w zależności od:

- 1) zdiagnozowanych czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach uczestników;
- 2) poziomu samoświadomości i motywacji uczestników i ich małżonków(-ek), partnerów(-ek), członków rodziny – do pracy korekcyjnej.
- 3) W trakcie cyklu programowego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie.

Charakter spotkań i bloki tematyczne w programie:

- 1) spotkania diagnostyczne – rozeznanie potrzeb, trudności w relacji i wzajemnych oczekiwań partnerów/małżonków, dotyczących programu oraz przyszłego życia rodziny;
- 2) spotkania edukacyjne – przekaz i praca warsztatowa w obrębie treści założonych w programie i wynikających z diagnozy sytuacji uczestników;
- 3) spotkania korekcyjne – analiza mechanizmów i czynników wpływających na stan relacji, budowanie pozytywnych aspektów wpływu na relację, ćwiczenie komunikacji w relacji, rola informacji zwrotnych, w tym od osoby(-ób) prowadzącej(-ych), tworzenie strategii rozwoju relacji po zakończeniu programu – kontynuacji w kontekście z innymi specjalistami.
- 4) Szczegółowy harmonogram spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące program, obejmujący m.in. tematykę:
 - 1) integracja, budowanie bezpieczeństwa w grupie (w przypadku realizacji programu w formie pracy grupowej);
 - 2) edukacja w zakresie podstawowym dot. zjawiska przemocy domowej (szczególnie dla osób, które nie uczestniczyły w zajęciach programu korekcyjno-edukacyjnych);
 - 3) komunikacja w relacji – style komunikacji: agresywny, uległy, asertywny, rozwijanie i utrwalanie metody komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy, rola emocji w relacji, umiejętność wyrażania emocji bez agresji;
 - 4) poznawanie siebie w relacjach: diagnozowanie osobistych uwarunkowań, blokad, zasobów mających wpływ na funkcjonowanie w relacjach;
 - 5) analiza swoistych dla danego związku czynników zagrożenia i czynników wzmacniających pozytywny rozwój relacji,

wyznaczanie kierunków rozwoju relacji związku (rodziny) – strategia własnych działań uczestników programu i wspomagania się specjalistami.

Edycja programu obejmuje:

- 1) 1 spotkanie diagnostyczne z każdym uczestnikiem w wymiarze 60 min., kwalifikujące do programu, które obejmuje zapoznanie osoby z programem, wywiad, diagnozę wstępną oraz podpisanie kontraktu;
- 2) min. 20 godzin zegarowych zajęć indywidualnych/grupowych.

Faktyczna liczba godzin wynika z diagnozy potrzeb i motywacji osób - uczestników programu, zależna jest jednak od możliwości finansowych.

Zajęcia odbywać się będą średnio raz w tygodniu.

Osoba ukończy program jeżeli weźmie udział w min. 75% zajęć indywidualnych bądź grupowych.

Po ukończeniu programu uczestnik otrzymuje stosowne zaświadczenie.

Program psychologiczno-terapeutyczny obejmuje spotkania indywidualne skoncentrowane na kliencie, na jego sposobie funkcjonowania i myślenia. Tematyka indywidualnych spotkań jest ukierunkowana na osobiste potrzeby uczestników. Szczególny nacisk będzie położony na najbardziej zaburzone obszary.

W trakcie trwania spotkań indywidualnych specjalista może zalecić spotkania grupowe. Pracując w grupie uczestnicy będą mieli możliwość lepszego zrozumienia i zmierzenia się ze swoimi problemami.

Realizacja spotkań grupowych (min. 4 osoby) odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączenia w trakcie realizacji edycji nowych osób.

Sposób prowadzonej terapii oraz szczegóły spotkań ustalone będą na spotkaniu kwalifikującym do programu oraz w trakcie trwania programu, w zależności od specyfiki zgłaszanych trudności i problemów oraz indywidualnych potrzeb klienta.

Przerwy między zajęciami nie mogą być dłuższe niż 1 tydzień (dopuszcza się wyjątek w sytuacji wystąpienia dni świątecznych/wolnych od pracy).

Cele, zadania i realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji programu

Cel główny				
Rozwijanie oraz utrwalanie u sprawców przemocy domowej kompetencji w zakresie komunikacji z rodziną bez stosowania przemocy poprzez oddziaływanie psychologiczno – terapeutyczne.				
Cele szczegółowe programu	Zadania programu	Realizatorzy/ Partnerzy programu	Termin realizacji programu	Wskaźniki programu
Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową poprzez: - nabycie oraz rozwój wiedzy uczestników, mającej na celu powstrzymanie się od zachowań	Promowanie programu poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych w szczególności wśród instytucji działających na rzecz	Realizator - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy Partnerzy: Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji,	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb	Liczba rozdysponowanych materiałów

przemocowych, - rozwój zachowań prospołecznych, - rozwój umiejętności samokontroli emocji, - poprawę relacji z najbliższymi oraz umiejętności budowania relacji rodzinnych.	przeciwdziałania przemocy domowej.	Sąd Rejonowy		
	Prowadzenie spotkań/zajęć/warsztatów: - grupowych i/lub, - indywidualnych i/lub , - małżeńskich/partnerskich/ - rodzinnych w obszarze psychologiczno – terapeutycznym.			
				1. Liczba zorganizowanych spotkań/zajęć. 2. Liczba osób, które rozpoczęły udział w spotkaniach. 3. Liczba osób, które ukończyły program psychologiczno – terapeutyczny.

7. Metody i formy realizacji programu

Program psychologiczno - terapeutyczny polega na prowadzeniu spotkań w formie działań psychologicznych i/lub terapeutycznych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększą ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Program psychologiczno - terapeutyczny może mieć różne podstawy teoretyczne, wynikające z preferencji osób prowadzących zajęcia: The Duluth Model, TZA- pełny, elementy bądź modyfikacja, podejście skoncentrowane na rozwiązaniach TSR/BSFT, program autorski.

Metody realizacji programu obejmują:

- 1) rozmowę terapeutyczną;
- 2) wykład;
- 3) „burza mózgów”;
- 4) ćwiczenia umożliwiające zmianę wzorców zachowań;
- 5) rozmowę grupową (dyskusja);
- 6) praca w grupie, praca w parach;
- 7) zadania domowe.

8. Zakres tematyczny i dokumentacja do programu

Spotkania indywidualne ukierunkowane będą na osobiste problemy uczestnika. Szczególny nacisk położony zostanie na najbardziej zaburzone jego obszary funkcjonowania oraz poruszać będzie następujące zagadnienia:

- 1) ocena stopnia zagrożenia rodziny oraz diagnoza zachowań przemocowych osoby stosującej przemoc;
- 2) wspomaganie motywacji do zmiany;
- 3) autodiagnoza własnych problemów związanych ze stosowaniem przemocy oraz przejmowanie odpowiedzialności za te zachowania;
- 4) historia życia a przemoc- wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą;

- 5) rozwijanie samokontroli obejmujące pracę nad przekonaniem i stereotypami prowadzącymi do przemocy oraz poszukiwanie zasobów wewnętrznych klienta ułatwiających mu proces zmiany tych przekonań i zachowań;
- 6) budowanie poczucia własnej godności i szacunku do siebie i innych - ważny etap umacniania siebie w procesie zmiany;
- 7) zadośćuczynienie - podsumowanie procesu zmiany i gotowość do uznania krzywd wyrządzonych bliskim osobom, zaplanowanie procesu naprawczego;
- 8) budowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i zachowań przemocowych.

Spotkania grupowe

Realizacja spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym. Uczestnicy grupy będą mieli możliwość zdobycia bądź zwiększenia wiedzy o innych i o sobie, nabycia świadomości zmian, które chcą wprowadzić w swoim życiu i uzyskania narzędzi do ich realizacji.

Zakres tematyczny:

1. wzmacnianie motywacji do zmiany poprzez pokazywanie korzyści ze zmiany, budowanie kontaktu i zaufania;
2. omówienie znaczenia indywidualnych zasobów w pozytywnej zmianie zachowania oraz radzenia sobie ze stresem. Analiza zasobów indywidualnych, mogących pomóc zmianie;
3. rozwijanie świadomości powiązań między przekonaniem, emocjami i zachowaniami, aby uczestnik mógł lepiej zrozumieć siebie i wziąć odpowiedzialność za swoje zachowanie;
4. historia życia a przemoc - wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą;
5. ćwiczenie nowych strategii radzenia sobie z trudnościami, budowanie nowego systemu wartości i systemu moralnego;
6. nawroty - budowanie swojego systemu wsparcia w sytuacjach trudnych oraz poczucia wpływu na siebie;
7. zasady zdrowego rozwiązywania sporów, konfliktów z zachowaniem szacunku dla członków rodziny - w tym dzieci;
8. przełamywanie stereotypów, postaw, przekonań dotyczących płci, pełnionych ról społecznych;
9. rozwijanie umiejętności komunikacyjnych opartych na modelu porozumienia bez przemocy;
10. dokąd zmierza moja rodzina? - wyznaczenie kierunków rozwoju relacji związku/rodziny.

Wszystkie działania w ramach programu będą dokumentowane m.in. poprzez:

1. harmonogram spotkań oraz ich tematykę;
2. wywiad;
3. ankiety;

4. kontrakty z uczestnikami;
5. listy obecności;
6. notatki;
7. raporty, sprawozdania;
8. korespondencję z instytucjami i uczestnikami;
9. inne dokumenty stworzone na potrzeby programu.

5. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

W ramach programu prowadzone będą działania ewaluacyjne oraz monitorujące program przy współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Ewaluacja:

1. przed rozpoczęciem programu – analiza zawartości merytorycznej programu pod kątem możliwości osiągnięcia celów (ankieta, wywiad);
2. w trakcie realizacji programu – rozmowy, obserwacja postaw i zachowań uczestników oraz analiza stopnia adekwatności treści programu do oczekiwań i potrzeb uczestników;
3. po zakończeniu programu – osiągnięcie założonych celów oraz efektywność programu (ankieta, własne obserwacje).

Do oceny efektywności programu przyjmuje się poniższe kryteria:

1. liczba osób, które zgłosiły się oraz zostały zgłoszone do udziału w programie;
2. liczba osób, które przystąpiły do programu;
3. liczba osób, które ukończyły program;
4. liczba osób, które powstrzymały się od stosowania przemocy domowej – dane uzyskujemy z monitoringu.

Monitoring:

1. monitoring po zakończeniu programu – współpraca z instytucjami tworzącymi lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej m.in. ośrodkami pomocy społecznej właściwymi dla miejsca zamieszkania lub pobytu uczestnika programu, policją oraz ankietą przesyłaną uczestnikowi po zakończonym udziale w programie.

Monitoring zachowań uczestników programu prowadzi się przez okres do 3 lat po zakończeniu programu, dwukrotnie w ciągu roku, w odstępach sześciomiesięcznych, w celu badania skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych.

Ryzyka dla Programu

Cel szczegółowy	Nazwa ryzyka	Ocena Istotności	Status postępowania z ryzykiem
Udostępnienie pomocy w formie Programu psychologiczno-terapeutycznego osobom stosującym przemoc domową	Niski stopień gotowości osób stosujących przemoc do uczestnictwa w Programie psychologiczno- terapeutycznym	4	Przeciwdziałanie

6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Sprawozdania z realizacji programu będą przekazywane Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu zgodnie z zaleceniami oraz radzie powiatu łącznie ze sprawozdaniem z działalności.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki przeznaczone na realizację Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową zapewnia budżet państwa, który decyduje o wysokości przyznanych zasobów finansowych na ten cel. Wojewoda Kujawsko-Pomorski przekazuje jednostce samorządu terytorialnego realizującej ww. Program środki finansowe na realizację zadania w danym roku kalendarzowym. Zakłada się możliwość finansowania działań przewidzianych w niniejszym programie także ze środków własnych.

Opracowała: Marlena Pniewska